

How to spot and fight **dis**information

MI

a dezinformáció?

HOGYAN

működik?

HOGYAN

tudok tenni ellene?

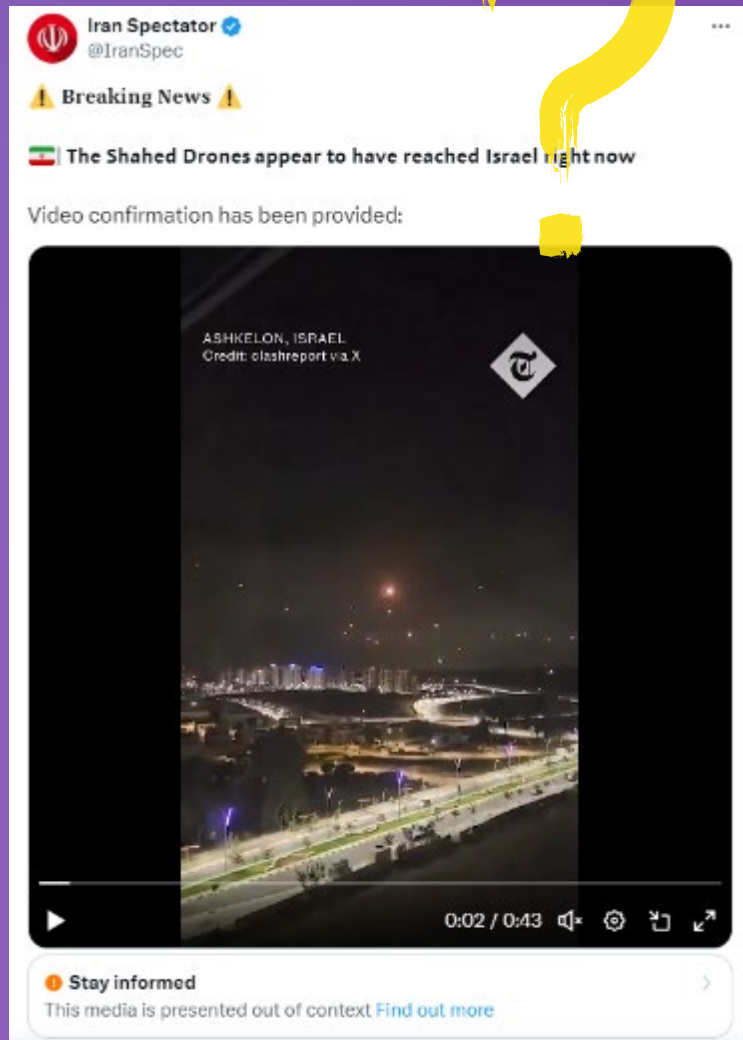

1. RÉSZ

Mi a dezinformáció?

1. rész: Mi a dezinformáció?

MIÉRT terjeszt valaki olyan információkat, amelyek nem igazak?

- Mert *viccnek szánja* → Szatíra/humor
- Mert *elhiszi* → Félretájékoztatás
- Mert *félre akarja vezetni* az embereket → Dezinformáció

1. rész: Mi a dezinformáció?

Balenciaga márkájú
pufikabátot viselő pápa

➔ Humor

1. rész: Mi a dezinformáció?

„A koronavírust az 5G okozta és terjeszti”

Ez az állítás kihasználja:

- az 5G feltételezett egészségügyi következményeivel kapcsolatos meglévő összeesküvés-elméleteket,
- a világjárvány elején tapasztalt bizonytalanságot és félelmet.

Következményei:

- 5G-tornyok megrongálása,
- zavarok a távközlési szolgáltatásokban,
- zaklatás a távközlési vállalatok alkalmazottaival szemben.

→ Félretájékoztatás

1. rész: Mi a dezinformáció?

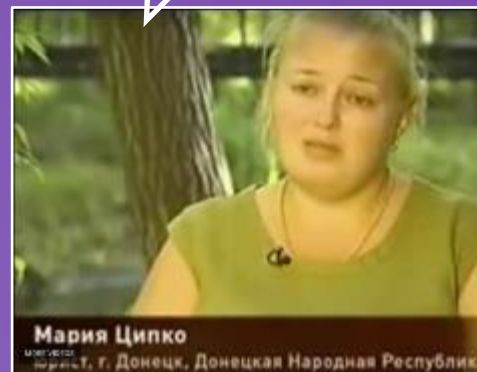
Odesszai családanya vagyok (Ukrajna).

Egy orosz egyházi szervezet alelnöke vagyok.

Donyecki ügyvéd vagyok (Ukrajna).

Harkivi lakos vagyok (Ukrajna).

! Egy ember más-más személynek adja ki magát

➔ **Dezinformáció**

2. RÉSZ

Hogyan működik a dezinformáció?

A dezinformáció célja nem feltétlenül a meggyőzés, hanem az összezavarás.
Dezinformációs taktikák például:

Nem tudom, ezek után
kiben bízhatok meg!

! **Figyelemelterelés**
a témához nem vagy csak
nagyon halványan
kapcsolódó példákat hoz

! **Gúnyolódás**
kigúnyolja a
„kétkedőket”,
szarkazmus

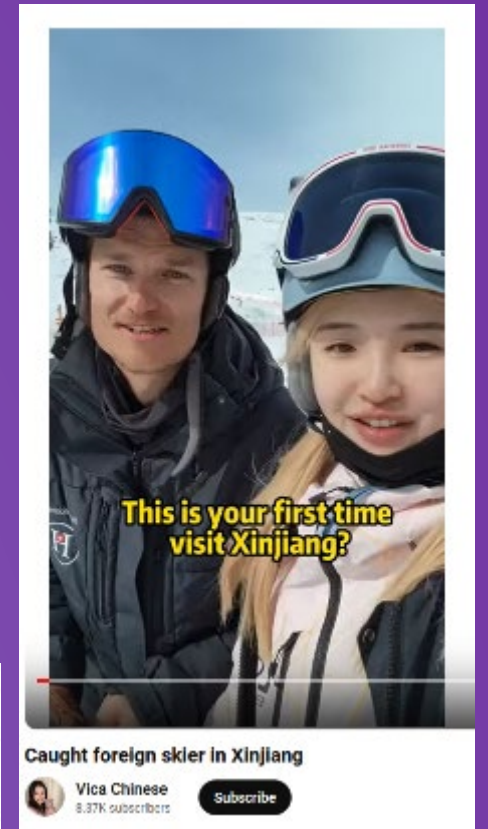
! **Szalmabábérvelés**
helytelenül mutatja be
mások álláspontját és
azt támadja

! **A részletek
felnagyítása**
eltér a lényegtől

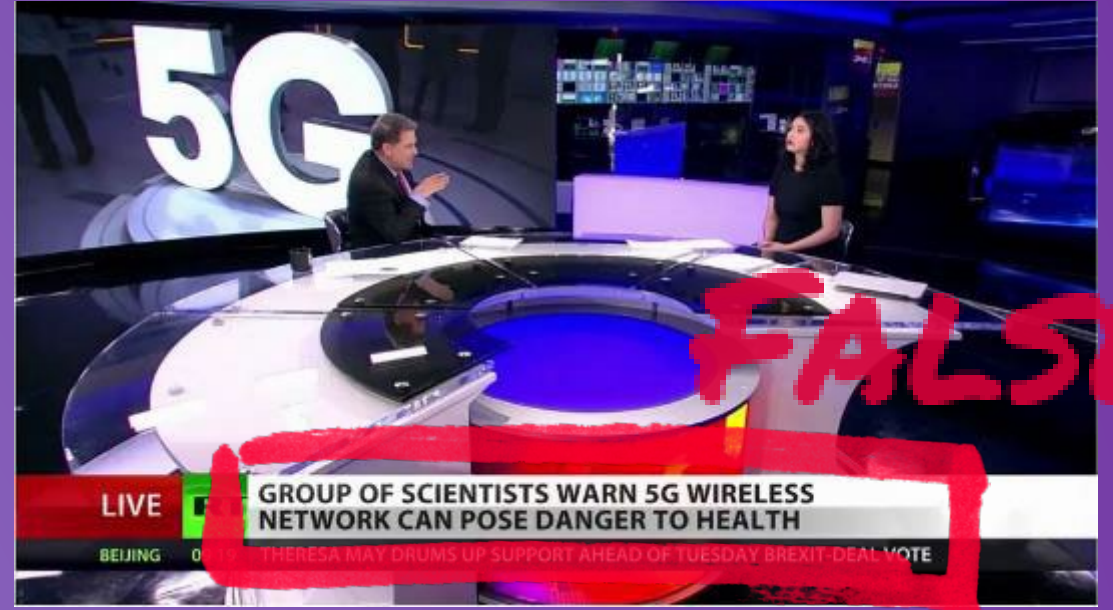
! **Támadás**
agresszív vagy
lealacsonyító
nyelvezettel ijeszti el
a „kétkedőket”

2. rész: Hogyan működik a dezinformáció?

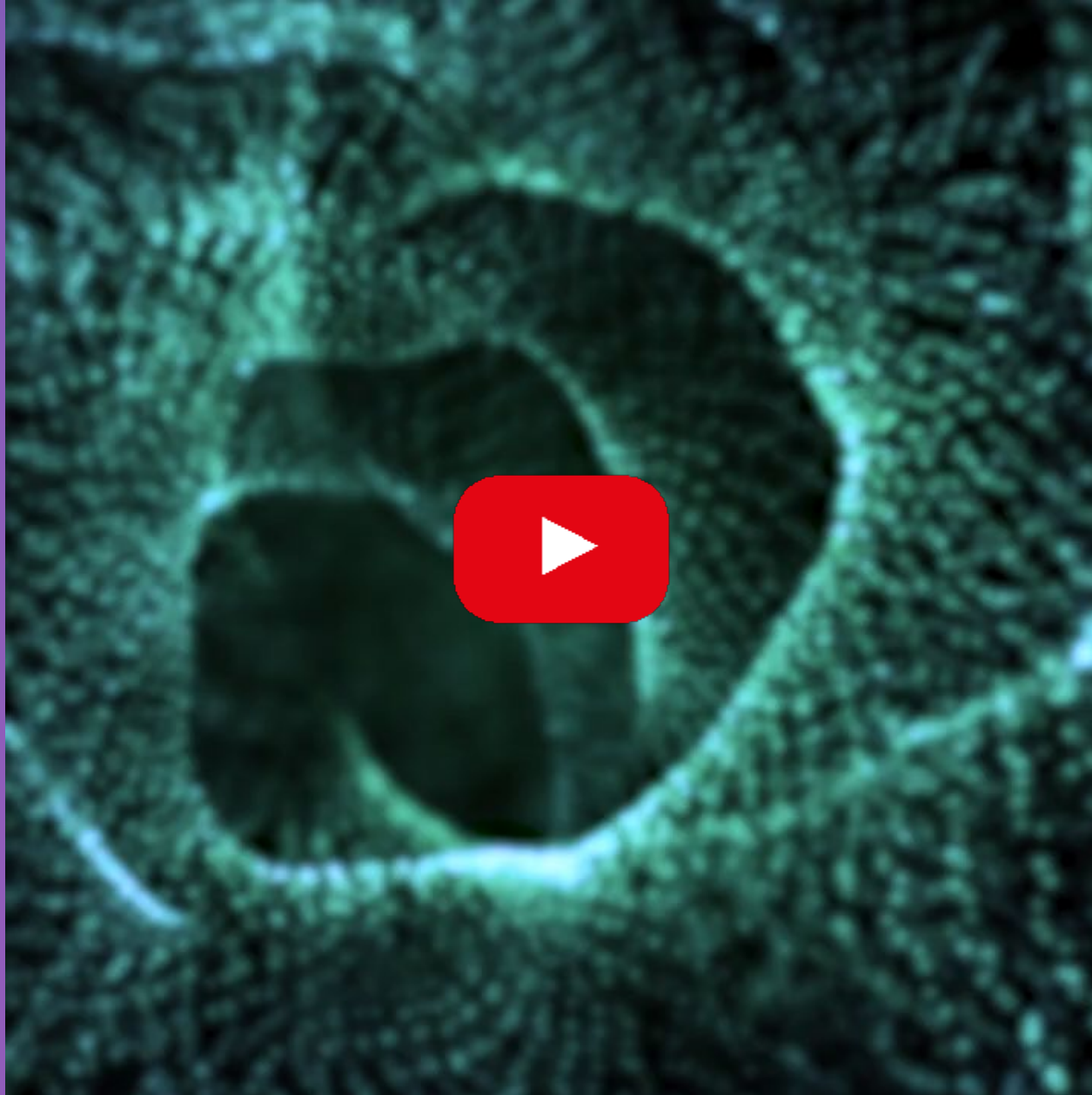
2. rész: Hogyan működik a dezinformáció?

! A dezinformáció nem csak a közösségi média sajátossága – megjelenik a hagyományos médiában is

2. rész: Hogyan működik a dezinformáció?

2. rész: Hogyan működik a dezinformáció?

3. RÉSZ

Hogyan reagáljunk a dezinformációra?

Ne reagáljunk azonnal!

Tartsunk
szünetet

Gondoljuk át

Ha kétségek **merülnek fel**

- ✓ **Tartalom**
összefügg egymással a cím és a tartalom? Van értelme a tartalomnak?
- ✓ **Platform/URL-cím**
Megbízható?
Biztosan az, aminek látszik?
- ✓ **Szerző**
Megbízható? Ért hozzá?
- ✓ **Időpont**
Mikor tették közzé?
- ✓ **Kép**
Valóban azt ábrázolja, amit a képaláírás állít?
- ✓ **Más források**
Említik-e más források is az esetet? Melyek ezek a források?

Vizsgáljuk meg objektíven a hírt!

Gondolkodjunk, mielőtt megosztjuk

Hogyan küzdhetsz **TE** is a dezinformáció ellen?

**Ne higgy el mindent,
amit hallasz**

✓ Kétkelkedj, ellenőrizd a forrást, a reakciódat pedig jól gondold át!

**Beszélg róla
barátaiddal,
családtagjaiddal**

✓ Mondd el barátaidnak és családtagjaidnak, hogy mit tanultál, DE...

**Ne szégyenítsd meg
az embereket**

✓ Légy empátikus és próbáld meg beleélni magad azoknak a helyébe, akik elhiszik a dezinformációt. Veszekedés útján ritkán lehet meggyőzni bárkit is!

Tényellenőrzők

- A Nemzetközi Tényellenőrző Hálózat listát tesz közzé azokról a tényellenőrző szervezetekről, amelyek aláírtak a hálózat magatartási kódexét
- Az európai tényellenőrző előírások hálózata (European Fact-Checking Standards Network)
- A Google kereső „Fact Check Explorer” szolgáltatásával különböző témákra vagy személyekre vonatkozóan végezhető tényellenőrzés
- Az EUvsDisinfo.eu webhely közzéteszi azokat a híreket, amelyek dezinformációnak bizonyultak
- Az EDMO (a Digitális Média Európai Megfigyelőközpontja) uniós központjain keresztül követi nyomon és reagál a dezinformációra.

Tagállami tényellenőrző források

AUSZTRIA és NÉMETORSZÁG

[GADMO](#)

BELGIUM és HOLLANDIA

[BENEDMO](#)

BELGIUM ÉS LUXEMBURG

[EDMO BELUX](#)

BULGÁRIA és ROMÁNIA

[BROD](#)

HORVÁTORSZÁG és SZLOVÉNIA

[ADMO](#)

CIPRUS, GÖRÖGORSZÁG és
MÁLTA

[MEDDMO](#)

CSEHORSZÁG, SZLOVÁKIA és
LENGYELORSZÁG

[CEDMO](#)

DÁNIA, FINNORSZÁG és SVÉDORSZÁG

[NORDIS](#)

ÉSZTORSZÁG, LETTORSZÁG és
LITVÁNIA

[BECID](#)

FRANCIAORSZÁG

[DE FACTO](#)

MAGYARORSZÁG

[LAKMUSZ-
HDMO](#)

ÍRORSZÁG

[EDMO Ireland](#)

OLASZORSZÁG

[IDMO](#)

PORTUGÁLIA és SPANYOLORSZÁG

[Iberifier](#)

Együttműködik a közösségimédia-platformokkal
(célja, hogy minimálisra csökkentse a hamis vagy káros információk terjedését és védje a felhasználókat)

Együttműködik partnereivel
(pl. uniós és nem uniós országok, nemzetközi szervezetek)

Előmozdítja az információkhoz való hozzáférést
(támogatja a médiatudatosságot, a független médiát és a tényellenőrzőket)

Beemeli a köztudatba a témát, felhívja rá a figyelmet
(megbízható információkat közöl, megelőzi és leleplezi a dezinformációt)

4. RÉSZ

Órai gyakorlat

4. rész: Órai gyakorlat

Alkossatok csoportokat

Olvassátok el az
esettanulmányt és a feladatokat

Készítsetek kiselőadást

©Freepik

©Freepik

©Freepik

Ellenőrizzétek le a tanultakat az alábbi játékokban

Bad News

(több nyelven is elérhető, 14 éves és annál idősebb korosztály számára) A játékosnak egy olyan szereplő bőrébe kell bújnia, aki álhíreket terjeszt az interneten.

Bad News (gyerekeknek szóló változat)

(kevesebb nyelven érhető el, a 8 éves és annál idősebb korosztály számára)

Harmony Square

(angol, francia, holland, cseh, német, magyar, szlovén, spanyol, portugál, lett, román, ukrán, orosz és más nem uniós nyelven érhető el) egy dezinformációs főtiszt szerepét kell eljátszani, aki trollkodással és dezinformációs technikák alkalmazásával egymás ellen akarja uszítani a Harmony tér lakóit.

Cat Park

(angol, francia, holland és orosz nyelven érhető el, a 15 évesnél idősebb korosztály számára) A játékos feladata, hogy a szokásos dezinformációs technikákat felhasználva a közvéleményt egy tervezett macskajátszóter ellen hangolja.

Források:

- Illusztrációk: upklyak a Freepik weboldalról (1., 2., 3., 7., 9., 10., 15., 16., 18., 19., 20., 22., 23., 24. dia)
- 4. dia:
 - Közösségimédia-poszt Olivia Rodrigo és Sabrina Carpenter találkozásáról: <https://twitter.com/PopBase/status/1521984278057218050?lang=en>
 - Videó a vaskupola beindításáról: (3) Iran Spectator az X-en: „[▲](#) Rendkívüli hír [▲](#) [IR](#) | A **Shahed**-drónok most érik el Izrael területét – Videó: <https://t.co/5Mt7VfstLB>” / X (twitter.com)
 - A Forbes magazin hamis címlapja: <https://u.afp.com/5Arh>
- 6. dia: A jobb oldali, Ferenc pápát ábrázoló kép ©Pablo Xavier, a bal oldali, Ferenc pápát ábrázoló kép © Mazur/catholicnews.org.uk
- 8. dia: StopFake: <https://www.stopfake.org/en/russian-disinfo-patterns-same-actors-different-sets/> , A képek forrásai – [vesti-ukr](#), [stopfake.org](#), [stopfake.org](#), [YouTube](#).
- 11. dia:
 - <https://www.euronews.com/2022/09/01/un-report-slams-china-for-torture-and-sexual-violence-in-xinjiang>
 - <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-57780023>
 - <https://apnews.com/article/china-tiktok-facebook-influencers-propaganda-81388bca676c560e02a1b493ea9d6760>
 - <https://www.youtube.com/watch?v=TydmPS8dDGc>
- 12. dia:
 - Újságok ©Adobe Stock
 - 5G: <https://www.nytimes.com/2019/05/12/science/5g-phone-safety-health-russia.html>
- 13. dia: <https://www.youtube.com/watch?v=nOd2vMCDv9M&feature=youtu.be>
- 14. dia: <https://youtube.com/shorts/FeHzQizPDNg?feature=shared>

